

Prof. Willemijn Roozendaal

De overheidswerkgever als eigenrisicodrager

Vereniging voor Ambtenarenrecht April 2025

Hoe het ooit begon..

Ambtgelden van gewestelijke en lokale ambtenaren 1749-1752. In 1747 besloten de Staten van Holland om een overzicht te maken van alle politieke ambtenaren van de bestuurscolleges, steden en dorpen in het gewest met daarbij een opgave van hun inkomsten (ambtgelden). Dit overzicht is een unieke bron voor (lokale) historici en genealogen en bevat veel informatie over de lokale politiek en bestuur.

Historische ontwikkeling stelsel - overheid

19^e - 20^e eeuw: bezoldiging, wachtgeld en pensioen voor ambtenaren als onderdeel arbeidsvoorwaarden; her en der gecodificeerd

Pensioenwetten: 1846: ouderdoms- en invaliditeitspensioen voor rijksambtenaren; Lageronderwijswet 1957, ouderdoms- en invaliditeitspensioen onderwijzers; Pensioenwet gemeenteambtenaren 1913 -> 1922, uniforme Pensioenwet voor burgerlijke overheidsdienst

Wachtgeld: Wachtgeldbesluit voor rijkspersoneel 1849;

Ambtenarenwet 1929 - Art. 125 : regelplicht voorzieningen bij ziekte en wachtgeld → ARAR, AAR, RPBO

Ondertussen in de marktsector..

Historische ontwikkeling stelsel - marktsector

- 1901 Ongevallenwet
- 1907 Wet op de Arbeidsovereenkomst
- 1919 Invaliditeitswet
- 1930 ZW
- 1949 WW, WWV 1965
- 1967 WAO
- 1976 AAW

- Meestal viel overheidspersoneel buiten deze regelingen, maar bv WWV wel van toepassing

Harmonisering stelsel overheid-markt

- Sociale zekerheid – Overheidspersoneel onder de werknemersverzekeringen (OOW), gefaseerd 1998-2001
- Arbeidsrecht 2019
- SZ: nu nog over: eigenrisicodrager WW.
 - Reden: geen faillissementsrisico; lager werkloosheidsrisico overheidssector; bijdrage aan volumebeheersing
 - Onderkende nadelen: beperkt instroom van personeel van buitenaf

EIGENRISICODRAGER

- 'Overheidswerkgevers' (art. 1 sub i en j WW) (m.n. overheids- en onderwijsinstellingen) zijn eigenrisicodrager voor de WW
- UFO-premie en tot 2013 pseudo-WW premie art. 32 Wfsv
- Verhaal van WW-uitkering op overheidswerkgever (art. 79 WW)

FINANCIERING WW NIET-OVERHEIDSWERKGEVERS

- Tot 2020 premiebepaling per sector.
Sinds WAB premie afhankelijk van aard dienstbetrekking (art. 27 Wfsv jo. art. 2.4 Besluit Wfsv)
 - Lage premie bij schriftelijke arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd, tenzij sprake is van een oproepovereenkomst (art. 7:628a lid 9 of 10 BW) of een uitzendovereenkomst met uitzendbeding (art. 7:691 lid 2 BW);
 - Overige dienstbetrekkingen: vijf procentpunten hogere premie;

RE-INTEGRATIE EIGENRISICODRAGER WW

UWV bepaalt recht op uitkering; overheidswerkgever is categoriaal belanghebbende bij toekenningsbesluit (ECLI:NL:CRVB:2004:AO6487).

- Taken in het kader van de re-integratie rusten niet op UWV, maar op de werkgever (art. 72a WW).
- Band overheidswerkgever en ex-werknemer verder ongeregeld, bv sanctie-bevoegdheid ligt bij UWV, wg mag 'melden' (art. 5.17 Besluit Wfsv)
- Werkwijzer 'artikel 72a WW'

EIGENRISICODRAGEN ZW EN WIA

- 1996: Privatisering Ziektewet , 7:629 = 52 weken 70% loon;
2005: Loondoorbetalingsplicht verlengd tot 104 weken
- 1998: Vervanging AAW door Wajong en Waz; risicoafhankelijke financiering 5 jaar (Pemba)
- 2005: WAO wordt WIA; risicoafhankelijke financiering 10 jaar (premiedifferentiatie PD of eigenrisicodragen, ERD)
- 2013: o.a. Risicoafhankelijke financiering ZW (BEZAVA)
- Reden ERD-stelsel: prikkel voor efficiënte re-integratie; o.a. door marktwerking op verzekeringsmarkt

WIA EN ZW: MIX PUBLIEK/PRIVAAT

Publieke verzekeringsvoorwaarden

- keuring door UWV

Risicoafhankelijke financiering WGA en ZW

- Gedifferentieerde premie of ERD (“vervuiler betaalt”)
ZW voor vangnetters tijdens wachttijd;
WGA gedurende 10 jaar na einde wachttijd

Naar keuze private uitvoering door ERD

- Eigenrisicodrager doet zelf re-integratie
- Eigenrisicodrager kan particulier herverzekeren

WELKE WERKGEVERS?

- Grote werkgevers (> 3.960.000 loonsom): individueel gedifferentieerde premie berekend op 'schadelast' (= uitkering ZW-uitkering van vangnetters zonder werkgever/WGA loongerelateerd en vervolgutkering)
- Middelhete werkgevers (ca. 396.000- 3.960.000 loonsom) gedifferentieerde premie gebaseerd op schadelast van de onderneming en de sector.
- Kleine werkgevers (tot 396.000 loonsom): sectorale premie gebaseerd op schadelast van de sector.
- Ca. 30-40% van de werknemers valt onder ERD ZW en/of WGA

Re-integratie door ERD ZW en WIA

- ZW: ERD is verantwoordelijk voor re-integratie van de zieke vangnetters als zouden zij nog bij hem in dienst zijn (63a lid 1 ZW jo art. 26 lid 2 WIA). ERD bereidt de besluiten inzake uitkeringen voor (art. 63a lid 1 ZW), UWV neemt het besluit, ERD is belanghebbende bij het besluit.
- WGA: ERD betaalt de WGA-uitkering namens het UWV (art. 84 WIA); ERD is verantwoordelijk voor re-integratie van WGA-uitkeringsgerechtigden (art. 42 WIA); ERD-WGA legt zelf maatregelen op ivm schending re-a-verplichtingen (art. 89 WIA) en is in die zin een bestuursorgaan.

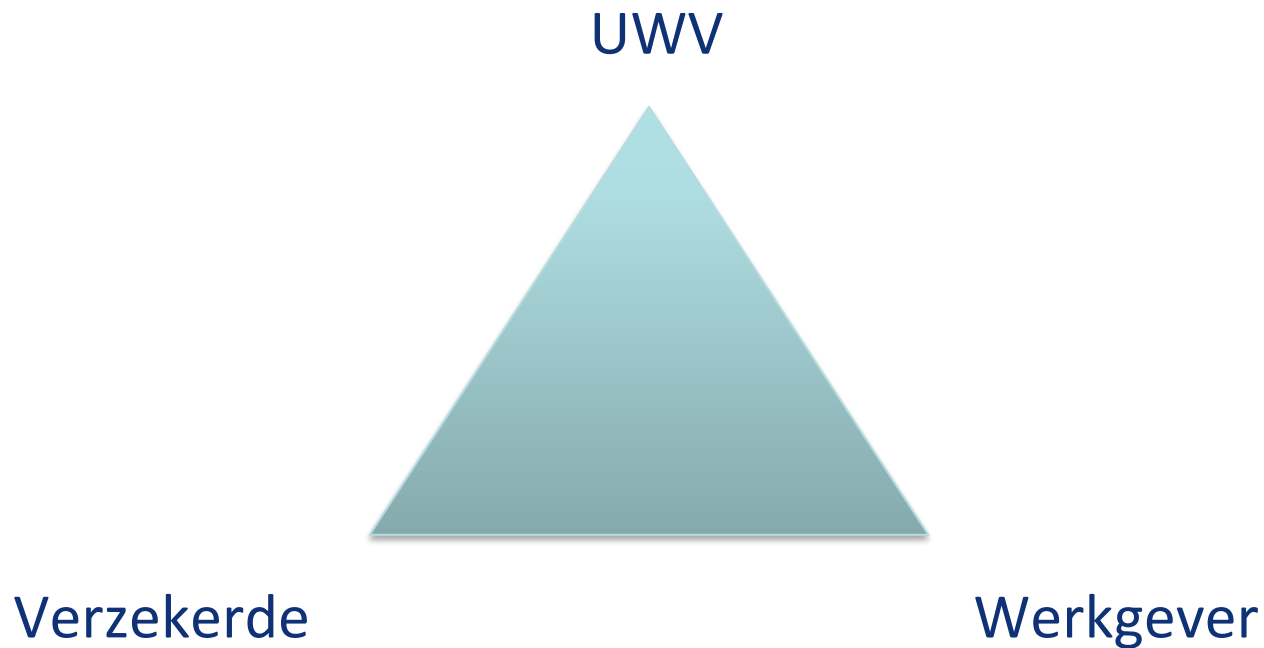
Gedragseffecten risicoafhankelijke financiering

- Werkgevers kunnen zoeken naar flexibele constructies om schadelast te vermijden of beperken
- bv. payroll, uitzend, zzp-aanstellingen
- Of afscheid van werknemers dmv aandringen op eigen ontslagname of afzien van WW-recht

EIGENRISICODRAGERS: GEVOLGEN VOOR PROCEDURES

- “rol-verwarring”
- Standaard rollenspellen:
overheid <-> belanghebbende: bestuursrecht, Awb
- Werkgever <-> werknemer: civielrecht, BW

NIEUWE ROLLEN SPELLEN

ROLLEN SPELLEN ERD

- UWV doet keuring/uitkeringsaanvraag – werkgever en werknemer zijn belanghebbende – tegenstrijdig belang in bestuursrechtelijke procedure; positie ERD kan in strijd komen met arbeidsrechtelijke afhandeling (vso)
 - (ex) werkgever-eigenrisicodragers doet re-integratie –
 - tegen sommige besluiten moet werknemer in bezwaar en beroep bij werkgever (WGA)
 - Tegen sommige besluiten in bezwaar en beroep bij UWV (WW, ZW, WGA)
 - Maar ERD kan tegelijkertijd werkgever blijven (WGA) of opnieuw worden (ZW, WW) en de werknemer ook via arbeidsrecht aansturen.
- > (te) **gecompliceerde situaties** en **-> ongelijke rechtspositie** uitkeringsgerechtigden met en zonder ERD als (ex-)werkgever (vgl. onderzoek 'Waar knelt de WW')

Eigenrisicodragers Ww : een streepje voor bij de rechter?

Overheidswerkgever kan bezwaar maken of beroep instellen tegen een besluit van het UWV. De overheidswerknemer is dan belanghebbende.

Bijna alle rechtspraak over verwijtbare werkloosheid komt van ERD's

Ook geregeld geschillen over aanbod passende arbeid (voor einde arbeidsovereenkomst)

Voorbeeld: Eigen ontslagname

Werknemer mag ontslagaanbod werkgever aanvaarden, maar niet zelf ontslag nemen. Bij twijfel, uitgangspunt aanbod werkgever (Beleidsregels toepassing art. 24 en 27 WW)

Maar: CRvB 8 mei 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:CA0443, USZ 2013/197 (eigenrisicodrager): als werknemer kan kiezen tussen (a) op eigen verzoek met vergoeding of (b) niet op eigen verzoek zonder vergoeding, is die keuze beslissend. Wie het initiatief heeft genomen voor de onderhandelingen, doet niet ter zake. Vgl. CRvB 12 maart 2014, ECLI:NL:CRVB:2014:849.

Voorbeeld: eigen ontslagnome vlak voor einde dienstverband

- Indien sprake is van (gehele of gedeeltelijke) verwijtbare werkloosheid, maar tevens vaststaat dat de dienstbetrekking binnen drie maanden niet verwijtbaar zou zijn geëindigd, wordt maatregel wegens benadeling opgelegd voor de duur van de periode dat de werknemer nog in dienst had kunnen zijn. (par. 7 van de Beleidsregels toepassing artikelen 24 en 27 WW 2006)
 CRvB: de gevolgen van toepassing van dit beleid zijn onevenredig voor de eigenrisicodrager als ondanks arbeidsrechtelijke dringende reden eigenrisicodrager de lasten van de WW-uitkering van zijn voormalige werknemer zou moeten dragen. CRvB 8 juli 2015, ECLI:NL:CRVB:2015:2246.

Voorbeeld passende arbeid

Besluit passende arbeid WW en ZW:

- Arbeid die aansluit bij het niveau van de arbeid waaruit de werknemer werkloos of ziek is geworden, is arbeid waarvoor hetzelfde opleidingsniveau is vereist.
- Deze arbeid is gedurende de eerste zes maanden passend bij loon met **70%** van het vorige inkomen, reistijd niet meer dan twee uur
- Intern beleid UWV: bij van-werk-naar-werksituaties slechts passend als ten minste **87,5%** van het oude loon.
- CRvB 15-02-2024 (USZ 2024/74): niet van toepassing bij eigenrisicodragers

Mijn duit in het zakje

Premisse: Prikkels aan werkgevers zijn voornamelijk effectief als de werknemer in loondienst blijft; flexibilisering moet worden afgeremd; perverse effecten moeten worden bestreden

- Het is beter een duidelijke scheiding te maken tussen afhandeling in arbeidsrecht (wg) en in bestuursrecht (uwv)
 - Bij werkloosheid of na twee (?) jaar ziekte voor iedereen een collectieve verzekering zonder risicoafhankelijke financiering (= bestuursrecht)
 - bij ziekte moet een werkgever de werknemer altijd in dienst houden tijdens maximale termijn 629 lid 1 en lid 11, ongeacht type contract (= arbeidsrecht)

- Dank voor uw aandacht!